

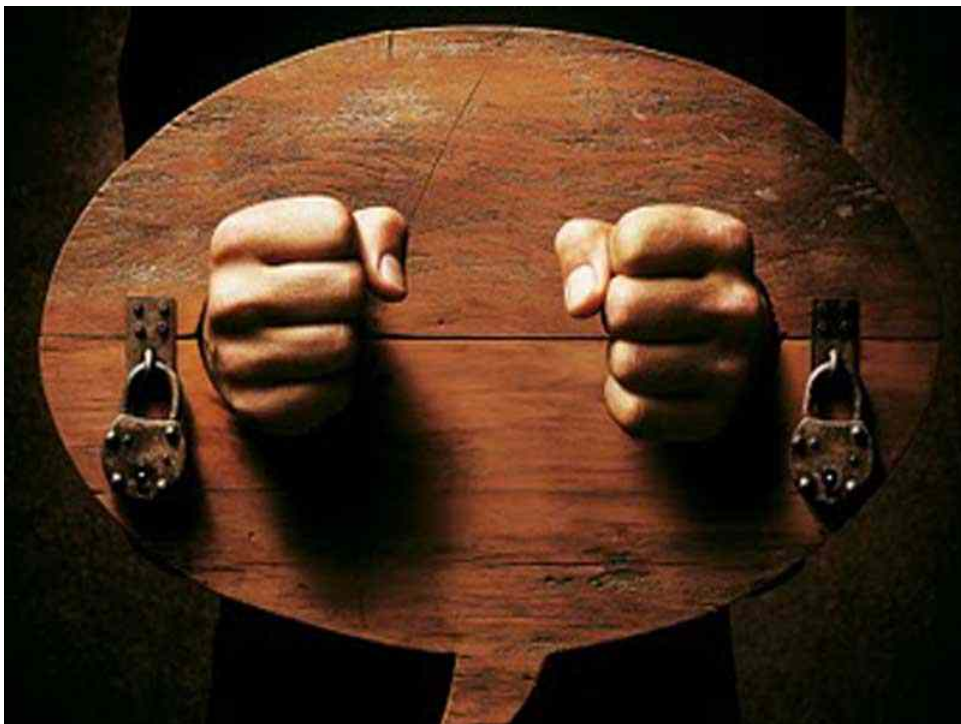
Τα πάθη, οι αρρώστιες της ψυχής (Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός († 2009))

/ [Πεμπτουσία](#)

1. Τί είναι τα πάθη και ποιά τα μεγαλύτερα από αυτά;

Από την αρχή της δημιουργίας του ο άνθρωπος, ως θεοειδής, δε δεχόταν στη σκέψη και στη ζωή του το παράλογο. Οι σκέψεις και οι κινήσεις του ήταν ορθές, γιατί φωτιζόταν από τη θεία Χάρη. Αφού πλανήθηκε και απέκοψε τη σχέση του με το πρώτο αίτιο της παντελειότητας, αμέσως συντρίφτηκε η προσωπικότητά του και το πρώτο «απλούν» διαδέχθηκε το «σύνθετον». Με αυτόν τον τρόπο τοποθετήθηκε το παράλογο στη θέση του λογικού. Από τότε όλες οι δυνάμεις της ανθρώπινης προσωπικότητας διαστράφηκαν προς τη βία του παραλόγου και δημιούργησαν τα πάθη. Οι λογισμοί και οι πράξεις δεν κινούνται με βάση τη σωστή «χρεία», αλλά με βάση την πονηρή έξη και συνήθεια και σύμφωνα με το πονηρό πάθος που επικρατεί.

Κάθε σκέψη και ενέργεια του παραλόγου είναι και λέγεται πάθος, γιατί δεν λειτουργεί με τους νόμους του λογικού ή της «χρείας», αλλά με τις παρά φύση

ορμές, στις οποίες υπάρχει η κτηνωδία και ο δαιμονισμός.

Η αρχή του πάθους βρίσκεται στην παράλογη χρήση των νοημάτων, η οποία φέρνει σαν πράξη την παράχρηση των πραγμάτων. Αυτό είναι το «κατ' ενέργεια» παράλογο, που είναι πρακτική διαστροφή, το οποίο όχι μόνο η θεία δικαιοσύνη κατηγορεί, αλλά και η ανθρώπινη καταδικάζει. Γι' αυτό υπάρχουν τα δικαστήρια και οι φυλακές.

Οι τρεις μεγάλοι γίγαντες των παθών, όπως τους αποκαλούν οι Πατέρες μας, είναι η φιληδονία, η φιλαργυρία και η φιλοδοξία. Αν αυτοί επικρατήσουν γεννούν άλλους τρεις τυράννους αντάξιούς τους: την αμέλεια, τη λήθη και την άγνοια, που συντρίβουν τις ψυχικές δυνάμεις και το νου. Όποιος επιθυμεί λεπτομερέστερη περιγραφή του νόμου της διαστροφής, ας μελετήσει τα συγγράμματά μας «Άσκηση, η μητέρα του Αγιασμού» και «Βατοπαιδινές Κατηχήσεις»

2. Τί είναι οι ηδονές; Ποιές είναι αθώες και ποιές ένοχες;

Ηδονές είναι όσα «ηδύνουν» και γλυκαίνουν τη ζωή μας και είναι διπλές καθώς και η φύση μας είναι διπλή. Όπως είμαστε σώμα και ψυχή και καθένας έχει τις αισθήσεις και τα μέλη του, έτσι και οι ηδονές ανήκουν και στα δύο μέρη. Είναι οι σωματικές ηδονές, που γίνονται αισθητές μέσω των μελών του σώματος· είναι και οι πνευματικές, που ανήκουν στον ψυχικό και πνευματικό μας κόσμο.

Οι ηδονές προκύπτουν, ως επί το πλείστον, από τη δραστηριότητά μας και παρηγορούν ή απογοητεύουν ανάλογα με την ορθή ή τη λανθασμένη ενέργειά μας. Αν το πρόγραμμα και ο σκοπός των κινήσεών μας είναι «κατά Θεόν» και σύμφωνα με το θέλημά του, τα συναισθήματα και οι ηδονές, που προκύπτουν, είναι ευχάριστες και γλυκαίνουν. Αν όμως, οι προτιμήσεις και ενέργειές μας είναι παράλογες και εμπαθείς, τότε αισθανόμαστε αποτροπιασμό και απέχθεια.

Οι ηδονές όμως, που συναρπάζουν περισσότερο και αποπλανούν, έχουν σχέση με τη βιολογική μας υπόσταση και βρίσκονται στα σωματικά μέλη και αισθητήρια. Την πρώτη θέση έχουν η γεύση, η αφή και η όσφρηση. Τα συναισθήματα της γλυκύτητας, που προκαλούνται όταν έρθουμε σε επαφή με τις ύλες και τα πράγματα, λέγονται ηδονές.

Εδώ χρειάζεται η διάκριση του ορθού μέτρου, για να αποφευχθεί η παράχρηση. Απαραίτητο στοιχείο της ζωής είναι η βιολογική μας υπόσταση, της οποίας το μεγαλύτερο μέρος βρίσκεται στις τρεις αισθήσεις και σ' αυτές λειτουργεί η ικανοποίηση και ηδονή.

Αν ο άνθρωπος θυμάται τον προορισμό του -και το ότι τρώει για να ζει-, τότε

ελέγχει τις ηδονές, που προκύπτουν από το νόμο της «χρείας». Αν όμως, αλλοίμονο, ζει για να τρώει και να σπαταλά -πράγμα που επικρατεί στην εποχή μας-, τότε τη θέση παίρνει το παράλογο, που ντρέπομαι και να το περιγράψω ακόμη.

Υπάρχουν όμως και του ηθικού και αισθησιακού μέρους οι ηδονές με κύριο κεφάλαιο τη γενετήσια ορμή και σχέση. Εδώ προκύπτει ο πραγματικός λαβύρινθος της διαστροφής και εδώ είναι του «βύθιου δράκοντα» τα πολυπληθή τρόπαια!

Ο νόμος και ο λόγος της αναπαραγωγής -ως βασική αναγκαιότητα στην παρούσα μας εξορία-, γίνεται το ισχυρότατο θέλγητρο της προσεγγίσεως των δύο φύλων. Και τότε αρχίζει η βιαιότερη πρόφαση του παράνομου ηδονισμού, που κυριολεκτικά συντρίβει την άπειρη νεολαία.

Περιγράψαμε με συντομία τις αφορμές των ηδονών. Απομένει η σύνεση της αρνήσεως τους, για να μη θρηνούμε τα αναρίθμητα ερείπια από την παράλογη παραδοχή και χρήση τους. Αυτά αφορούν τις ηδονές στον αισθητό μας χώρο και κόσμο.

Υπάρχουν όμως και οι πνευματικές ηδονές, που πράγματι μας ξεκουράζουν και ενθαρρύνουν. Πνευματικές ηδονές είναι οι ενέργειες και οι καρποί της θείας Χάριτος, που παρηγορούν και ανακουφίζουν τον ψυχικό μας κόσμο, φωτίζουν το νου, ειρηνεύουν την καρδιά, παρηγορούν τις αισθήσεις και αυξάνουν το θάρρος και την ελπίδα στις δυσκολίες της ζωής. Η χαρά, η ειρήνη, η υπομονή, η ανεκτικότητα και όσα είναι γεννήματα της αγάπης και της συμπάθειας, τί άλλο είναι παρά πνευματικές ηδονές; Όλοι οι καρποί και τα προϊόντα της αυτοθυσίας, που η αγάπη επιβάλλει, είναι η γλυκύτερη πνευματική ηδονή που προκαλεί τη μεγαλύτερη ευτυχία στη ζωή μας.

Υπάρχουν όμως και οι υπερφυσικές ηδονές, που αν και ανήκουν στη μεταφυσική του άλλου κόσμου, μας τις παραχωρεί η θεία ευσπλαχνία απ' αυτήν τη ζωή, σαν προοίμιο της μακαριότητας που μας αναμένει. Οι ηδονές αυτές, ως υπερφυσικές, δεν ελέγχονται, ούτε προγραμματίζονται από μας στον κόσμο αυτόν, αλλά χαρίζονται από τη θεία παναγάπη σ' όσους αγωνίζονται σωστά για θάρρος και παρηγοριά. Μερικές απ' αυτές είναι η ειρήνη των λογισμών, η ελευθερία από την πάλη με τα πάθη, η τέλεια νέκρωση όσο άφορα τα πράγματα και τα νοήματα αυτού του κόσμου, αλλά και η επιφοίτηση της Χάριτος σε όσους πέτυχαν την καθαρότητα της καρδιάς. Αυτοί «πάσχουν τα θεία» και εξέρχονται από το χώρο, τον τρόπο και την αίσθηση του κόσμου. Αυτοί είναι εκείνοι στους οποίους μαρτυρεί ο Κύριος μας ότι θα εμφανίσει τον εαυτό του και μαζί με τον Πατέρα του θα «ποιήσουν μονήν». Όσοι θέλουν να απολαύσουν αυτά τα υπερφυσικά δώρα και χαρίσματα, ας φροντίζουν να τηρούν τις εντολές και ο Κύριος είναι «πιστός εν

πάσι τοις λόγοις αυτού».

3. Τί είναι το καλό και το κακό και πότε ενεργούν;

Το καλό είναι αυτός ο ίδιος ο Θεός, όσα προέρχονται απ' Αυτόν και όσα τον περιστοιχούν. Το καλό εντοπίζεται και στην ανθρώπινη προσωπικότητα πριν την πτώση και μετά, στην ανάπλαση του αγιασμού. Το καλό ακόμα, είναι η έννοια του ορθού, του λογικού και η σχέση μεταξύ τους. Είναι η ολοκληρωτική απουσία του παραλόγου, του πονηρού και της διαστροφής.

Αντίθετα το κακό είναι η διαστροφή και η κατάργηση όσων περιγράψαμε για το καλό. Όσα προέρχονται απ' αυτό είναι μόρια και μέλη του θανάτου, αυτό το ίδιο το «σώμα του θανάτου», που έχουν πατέρα και προαγωγό το διάβολο και τα πάμπολλά του όργανα.

Και από τη μια πλευρά το καλό είναι ύπαρξη και οντότητα, αφού είναι πρόσωπο και προέρχεται από τον ίδιο το Θεό, ενώ από την άλλη το κακό δεν υπάρχει σαν οντότητα και σαν στοιχείο, αλλά δημιουργήθηκε σαν παράσιτο από την έλλειψη του καλού, όπως ακριβώς το σκοτάδι που εμφανίζεται με την απουσία του φωτός. Το κακό από μόνο του είναι «μη ον» και ανύπαρκτο και επομένως δεν πρέπει να απειλεί και να εκφοβίζει. Η δική μας αμέλεια και προδοσία του δίνει ύπαρξη. Μοιάζει με εκείνον που σβήνει το φως και τον καλύπτει το σκοτάδι.

Ο Λόγος του Θεού, η Αυτοαλήθεια, λέει αυτήν την πραγματικότητα: «Ο μη ων μετ' εμού κατ' εμού έστι και ο μη συνάγων μετ' εμού σκορπίζει» (Ματ. 12,30). Αυτό πάλι υπαινίσσεται όταν μας προκαλεί στη διαμονή μαζί του, που είναι το απόλυτο καλό. «Μείνατε εν εμοί καγώ εν υμίν... ο μένων εν εμοί καγώ εν αυτώ ούτος φέρει καρπόν πολύν, ότι χωρίς εμού ου δύνασθε ποιείν ουδέν» (Ιω. 15,4.5).

4. Πώς ο Κύριος αλλού λέει «μη κρίνετε» και αλλού «την δικαίαν κρίσιν κρίνατε»;

Ίσως νομίζει κανείς ότι εδώ παρουσιάζεται διαφωνία. Το «μη κρίνετε» επιβάλλεται ειδικά στον άνθρωπο, γιατί δεν έχει την ικανότητα να βλέπει τα πράγματα όπως είναι στην πραγματικότητα. Ο ίδιος, ως ατελής, είναι πάντοτε υπεύθυνος των δικών του λαθών και σφαλμάτων. Επομένως τα συμπεράσματά του θα είναι λανθασμένα και ατελή.

Μόνον ο πανυπερέτελιος Θεός δικαιούται και αρμόζει να κρίνει. Ως αλάνθαστος και τέλειος μπορεί να κρίνει δίκαια, αφού βλέπει όχι μόνο την εξωτερική πλευρά των πραγμάτων, αλλά και το σκοπό για τον οποίο έγιναν. Άρα μόνο ο Θεός, «ο ειδώς τα πάντα προ γενέσεως αυτών» -και που γνωρίζει το νου των ανθρώπων-,

μπορεί να κάνει αλάνθαστη κρίση.

Ο άνθρωπος είναι ένοχος και για έναν άλλο λόγο, όταν κρίνει τον πλησίον του· παραβαίνει το νόμο της αγάπης. Ενώ δηλαδή «οφείλομεν τας ψυχάς υπέρ των αδελφών ημών τιθέναι» (πρβλ. Α' Ιω. 3,16), εμείς τους κρίνουμε, αν και είμαστε βαρύτερα και περισσότερο ένοχοι. Ο Κύριος μας ορίζει: «ό αναμάρτητος υμών πρώτος τον λίθον βαλέτω» (πρβλ. Ιω. 8,7), Ποιος είναι όμως αναμάρτητος ανάμεσα στους κρίνοντες ανθρώπους; Ο άλλος λόγος του Κυρίου μας, «τήν δικαίαν κρίσιν κρίνατε», αναφέρεται ακριβώς στην επίγνωση της θέσεως μας, ώστε να αποφεύγουμε την απερισκεψία και την αυθάδεια. Ο ίδιος ο Θεός μόνος του λέει «εμοί εκδίκησις εγώ ανταποδώσω» (Ρωμ. 12,19). Η πραγματικά δίκαιη κρίση είναι η επίγνωση της προσωπικής μας ενοχής. Πώς κανείς θα κρίνει τους άλλους ενώ αυτός είναι βαρύτερα ένοχος; Εδώ έχει θέση το «έκβαλε πρώτον την δοκόν εκ του οφθαλμού σου και τότε διαβλέψεις εκβαλείν το κάρφος εκ του οφθαλμού του αδελφού σου» (Ματθ. 7,5).

5. Πώς μπορεί να θεραπευτεί ο ασθενής χαρακτήρας που εύκολα πέφτει στην κατάκριση;

Κάθε ανθρώπινος χαρακτήρας θεωρείται ασθενής, όταν απουσιάζει απ' αυτόν η θεία Χάρη, που τελειοποιεί και συνέχει τα πάντα, αφού «τα ασθενή θεραπεύει και τα ελλείποντα αναπληροί». Αυτό τονίζει και ο Κύριος μας, όταν λέει ότι «χωρίς εμού ου δύνασθε ποιείν ουδέν» (Ιω. 15,5). Έκτος όμως της παρουσίας της Χάριτος, απαραίτητα χρειάζεται και η ανθρώπινη πρόθεση και συνεργασία, σύμφωνα με τους ηθικούς κανόνες της λογικής και τις θείες εντολές, που θα προκαλέσουν τη θεία επέμβαση.

Ο άνθρωπος που εύκολα κατηγορεί, το κάνει γιατί συνήθισε να ερευνά τις ξένες πράξεις και σκέψεις παρά τις δικές του. Λησμόνησε τα λόγια της Γραφής «μη κρίνετε, ίνα μη κριθήτε» και το «εν ω κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε»

Η τόσο εύκολη συνήθεια της κρίσεως ξένων λόγων και πράξεων είναι ψυχική αρρώστια που προέρχεται από πώρωση της λογικής δυνάμεως του νου, που είναι μάλλον γέννημα του εγωισμού.

Η εσωστρέφεια, που συνοδεύεται από την αυτομεμψία, κρίνεται απαραίτητη για τη διάγνωση και επίγνωση των δικών μας σφαλμάτων και λαθών. Απαραίτητος κανόνας και δόγμα της ζωής είναι η ευαγγελική νομοθεσία, χωρίς την οποία ο άνθρωπος δεν ορθοποδεί. Ο «νόμος του πνεύματος της ζωής» (Ρωμ. 8,2), που είναι σε θέση να απελευθερώσει από το θάνατο στον οποίο κατρακυλήσαμε, μας χαράζει τους καινούργιους δρόμους της ζωής. Η αγάπη ενώνει τα «διεστώτα εις εν»,

δημιουργεί ένα δεσμό, μια κοινωνία. Μας διδάσκει ότι «οφείλομεν τας ψυχάς υπέρ των αδελφών ημών τιθέναι» (Α΄ Ιω. 3,16) και «αλλήλων τα βάρη βαστάζετε» (Γαλ. 6,2) και «πάντα ημών εν αγάπη γινέσθω» (Α΄ Κορ. 16,14).

Η άγνοια της ευαγγελικής διδασκαλίας επιτρέπει την επίδραση του παραλόγου και απομακρύνει τη θεία Χάρη. Επειδή ο άνθρωπος δεν έχει γνώση του Θεού και άρα δεν έφτασε ακόμη στο φωτισμό, πλανάται στις κρίσεις του. Απ' εδώ αρχίζει το δικαίωμα του «γιατί;», του «αν» και του «μήπως;» και ξεκινά η κατάκριση, η αντίσταση, η απείθεια, το μίσος και γενικά η κακία.

Αναίρεση σε όλα αυτά μπορεί να προσφέρει ο Κύριος μας με το λόγο του: «εντολήν καινήν δίδωμι υμίν ίνα αγαπάτε αλλήλους» (Ιω. 13,34) και «εν τούτω γνώσονται πάντες ότι εμοί μαθηταί έστε εάν αγάπην έχητε εν αλλήλοις» (Ιω. 13,35). Όποιος φρόντισε να κρατήσει το νόμο της ευαγγελικής αγάπης σύμφωνα με την εντολή του Κυρίου μας, απαλλάσσεται από την περιεκτική κακία. Τότε ούτε κρίνει, ούτε επιβουλεύεται, ούτε κακοποιεί. Χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια απαλλάσσεται από τον παλιό άνθρωπο και από όλο το νόμο της διαστροφής, αφού όλα τα ρυθμίζει η αγάπη.

6. Τι είναι η αναισθησία κατά τους πατέρες της Εκκλησίας;

Μόνο ο Θεός μπορεί να μας σκεπάσει από αυτόν τον όλεθρο, που αν τον παρομοιάζαμε με τη μαύρη πλάκα του θανάτου ή ως θάνατο πριν το θάνατο δε θα κάναμε λάθος. Αναισθησία είναι η αδράνεια και νέκρωση όλων των ψυχικών κινήσεων και διαθέσεων, που περιέχει η λογική φύση μας. Αναισθησία είναι ακόμη η αποβλάκωση, τα ιδιώματα της κατωτερότητας και ο σβησμός της απελπισίας!

Όλα αυτά είναι γεννήματα και προϊόντα του ολέθριου πάθους της αμέλειας. Αν επικρατήσουν θα επιφέρουν την κατάργηση κάθε πνευματικού προγράμματος, την χωρίς προφυλάξεις επαφή με τις απαγορευμένες προκλήσεις και τέλος την πλήρη υποταγή στην περιεκτική φιλαυτία και στη φιληδονία, που θεωρείται ρίζα όλων των κακών.

Επιστέγασμα αυτής της διαστροφής είναι η απιστία, που αν βρει χώρο στην ψυχή του ανθρώπου, μόνο

ευχές και δάκρυα αγίων μπορούν να βοηθήσουν, καθώς και η αδιάλειπτη και επίμονη προσευχή με αυτομεμψία και ταπείνωση. Εξίσου βοηθούν και η εκούσια υποταγή και υπακοή, η αυταπάρνηση, καθώς και η αποφυγή των αιτίων που προκαλούν.

7. Πόσο βλάπτει ο θυμός και ποιά είναι τα αίτια που τον προκαλούν;

«Οργή δικαιοσύνην Θεού ου κατεργάζεται» (Ιακ, 1,20). Έτσι χαρακτηρίζει ο απ. Ιάκωβος την ολεθριότητα του θυμού. Και οι προφήτες μας αναφέρουν: «ανήρ θυμώδης ουκ ευσχήμων» (Παρ. 11,25) και «εταράχθη από θυμού ο οφθαλμός μου» (Ψαλμ. 6,8). Και οι θεόπνευστοί μας Πατέρες τονίζουν με έμφαση: «ανήρ θυμώδης καν νεκρόν εγείρει ουκ εστίν ευπρόσδεκτος».

Αν ο δημιουργός, συνοχέας και κύριος του σύμπαντος, είναι πράος και ταπεινός, φαντασθείτε το αποκορύφωμα της διαστροφής και παραμορφώσεως: το μόριο της κτίσεως -ο άνθρωπος-, να είναι σκεύος του θυμού! Τί άλλο είναι ο θυμός παρά η θέση του παραλόγου, ο τόπος του ολέθρου, η μερίδα και η φύση του διαβόλου, αυτή η ίδια η απώλεια σε αντίθεση με το Θεό, που είναι παναγάπη;

Τα αίτια, που προκαλούν το πάθος του θυμού, είναι ποικίλα, αλλά συγγενικά και αλληλοεξαρτώμενα, αφού τα συνδέει, η ιδιοτέλεια, το συμφέρον και γενικά η φιλαυτία. Όπου επικρατήσει ο ολέθριος ατομισμός δεν απουσιάζει και η σκιά του, που είναι ο θυμός!

Η περιεκτική φιλαυτία διαιρείται σε δύο μέρη, την υλική (σωματική) και την πνευματική (ψυχική). Ως εκ τούτου ερεθίζονται και τα δύο είδη των παθών, τα

σωματικά και τα ψυχικά. Γιατί παρουσιάζεται ο θυμός; Επειδή φράζεται ο δρόμος της νομιζόμενης φιλαυτίας. Στους εμπαιθείς και αιχμαλώτους στα σωματικά πάθη, που κυριαρχούν οι παράλογες ορέξεις και οι ηδονές, ο θυμός κινείται από το φόβο της στερήσεως της ικανοποίησής τους.

Το ίδιο γίνεται και στους αιχμαλώτους των ψυχικών παθών, όπως της φιλοδοξίας, του εγωισμού, της υπερηφάνειας, των τιμών, των προβολών, των επαίνων κ.λπ. Όλα αυτά είναι τα κίνητρα και εργαλεία του θυμού, που μας χωρίζει από την παναγάπη και τη ζωή -το Θεό-, και μας ετοιμάζει τόπο στον Άδη και το θάνατο, τον τόπο του σατανά!

Τη λύτρωση και ελευθερία μας υποδεικνύει ο Κύριος μας, η ανάσταση και ζωή, διδάσκοντάς μας την αρμόζουσα συμπεριφορά: «Ανεχόμενοι αλλήλων εν αγάπη» (Εφ. 4,2), «μηδείς το εαυτού ζητείτω αλλά το του ετέρου» (Α' Κορ. 10,24), «παντί τω αιτούντι σε δίδου και από του αίροντος τα σα μη απαίτει» (Λουκ. 6,30), «αγαπάτε τους εχθρούς υμών, εύχεσθε υπέρ των επηρεαζόντων υμάς και διωκόντων» (Ματ. 5,44), «Όσα αν θέλετε ίνα ποιώσιν υμίν οι άνθρωποι, ούτω και υμείς ποιείτε αυτοίς» (Ματ. 7,12) και «ευλογείτε και μη καταράσθε» (Ρωμ. 12,14)

8. Τί είναι η συκοφαντία και γιατί πρέπει να την υπομένουμε;

Η συκοφαντία είναι το απαισιότερο φάσμα του μίσους και της κακότητας και το οδυνηρότερο τραύμα γι' αυτόν που την υφίσταται. Η συκοφαντία είναι το αμυντικό όπλο της κατωτερότητας. Επειδή δεν μπορεί να σκεπάσει τη γύμνωση και ευτέλειά της, προσπαθεί να αμαυρώσει αυτούς που βρίσκονται πιο ψηλά για να δικαιωθεί, όπως νομίζει.

Επειδή είναι ψεύτικη και άδικη επιβουλή είναι το βαρύτερο τραύμα γι' αυτόν που την πάσχει. Δίκαια ο προφήτης Δαβίδ απευθυνόμενος στο Θεό έλεγε: «λύτρωσαί με από συκοφαντίας ανθρώπων, και φυλάξω τας εντολάς σου» (Ψαλμ. 118,134). Ο εχθρός διάβολος γνωρίζει τη σκληρότητα και την οδύνη, που προκαλεί αυτή η κακία και τη μεταχειρίζεται κατά των ισχυρών του αντιπάλων. Σκοπός του είναι να λυγίσει την καρτεριά τους. Την προκάλεσε μάλιστα και στον Κύριο μας, μέσω των Φαρισαίων.

Η συκοφαντία ως προς την κακότητα και πονηρία κατέχει την πρώτη θέση στον κατάλογο της κακοήθειας. Έχει όμως και την πρώτη θέση στον

κατάλογο της αξιοπρέπειας και του ενάρετου βίου. Η αξιομισθία της ξεπερνά τους βαθμούς της περιεκτικής φιλοπονίας.

Μόνο η χάρη και η σκέπη της θεοπρεπούς αγάπης μπορεί να κρατήσει το βάρος αυτό της άδικης συκοφαντίας. Ο πιστός ας έχει ως πρότυπο τον Κύριο μας, που συγχωρούσε τους διαβολοειδείς συκοφάντες. «Πάτερ, άφες αυτοίς, ου γαρ οίδασι τί ποιούσι» (Λουκ. 23,34). Όσοι σήκωσαν αυτόν τον βαρύτατο σταυρό κέρδισαν και τον αντάξιο μακαρισμό: «Μακάριοι έστε όταν ονειδίσωσιν υμάς και διώξωσι και είπωσι πάν πονηρόν ρήμα καθ' υμών, ψευδόμενοι ένεκεν εμού» (Ματ. 5,11).

Ως φορείς και οπαδοί της αγάπης ανεχόμαστε και υπομένουμε τη διαβολικότερη αυτή πληγή με πρότυπο τον Κύριο μας και μαθαίνουμε ότι «ο μισθός ημών πολύς εν τοις ουρανοίς» (Ματ. 5,12).

πηγή: Γέροντος Ιωσήφ Βατοπαιδινού, «Συζητήσεις στον Άθωνα», Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 13, σ. 33-48